

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI
OLIJ VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

INQILOBIIY
DAVLAT
UNIVERSITETI
1950

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

BOSHLANG'ICH TA'LIM SIFAT VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: STRATEGIYA, INNOVATSIYA VA ILG'OR TAJRIBALAR

xalqaro ilmiy-amaliy anjumani

MATERIALLARI

INQILOBIIY DAVLAT UNIVERSITETI

SHOT ON REDMI NOTE 7
MI DUAL CAMERA

20 сентябрь 2021 йил

РЕШЕНИЯ ДЛЯ УЛУЧШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
 SOLUTIONS TO IMPROVE THE QUALITY AND EFFECTIVENESS OF PRIMARY EDUCATION

Maxmudov O.X	Boshlang'ich ta'lim - O'zbekiston rivojlanishining to'rt ustunidan biri sifatida	3
Toshkulov A.H	XXI asrda boshlang'ich ta'lim va raqamli texnologiya	5
Andarjamonov I.Y.	Zamonaviy ta'limda innovatsion faoliyatning strategik ahamiyati	6
К.С. Каххоров	Янги Ўзбекистон шароитида бoshlang'ich таълим сифатини ошириш	7
Chander Shekhar	истикболлари	9
Saimira Nawaz.	Productive use of information technologies in schools	10
Akhmedova M. B	Information technologies in primary education to develop students' skills	11
Mustafayeva D.	Yangi O'zbekistonda ta'lim sifati oshirish istiqbollari: olib borilgan islohotlar va yangiliklar	15
Maxmudov M.X.	Boshlang'ich sinflarda pedagogik texnologiyalardan foydalanish	16
To'asanov Q.R.	Boshlang'ich ta'lim sifat va samaradorligini oshirishning pedagogik-psixologik asoslari	18
Ro'ziyeva M.Y	Folklorshunoslikdagi yangi bosqichlar va ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyati	20
Ro'ziyeva M.Y	O'qish darslarida fasllar bilan bog'liq matnlar va ularning ahamiyati	21
Xayrulloeva M.	Использование цифровых технологий в начальной школе	24
Ибрагимова О. В.	Jadid ma'rifatparvarlarining ilg'or tajribalari ta'lim sifat va samaradorligini oshirish strategiyasi sifatida	27
Jamilova B.	Umummilliy va umummadaniy qadriyatlarining zamonaviy ta'limdagi o'rni	29
Djurayev D. U.	Место, значение и сравнительный анализ учебников начальной школы (на примере узбекских, корейских и американских)	31
Саидова М.М	Таълим жараёнини индивидуallashtirish: muammo va uning echim yo'llari	33
Гудямов Дж. Р.	Raqamli ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarda tanqidiy tafakkurni shakllantirishning muhim jihatlari	35
Akratova G.R.	Badiiy adabiyot vositasida o'quvchilarning nutq madaniyatini shakllantirish	37
Istamova Sh.M.	B.S., Boshlang'ich ta'lim sifat va samaradorligini oshirishda integratsiyalashgan darslar metodikasi	39
Jamilova	Jalilova Boshlang'ich sinf o'quvchilarining intellektual va badiiy salohiyatini rivojlantirishda ommaviy axborot vositalarining o'rni	40
Rahmatova Sh.	N., Boshlang'ich ta'lim tizimida o'quvchilarni ona tiliga muhabbat motivlari asosida tarbiyalashda bolalar she'riyatining o'rni	42
B.S.Jamilova,	Loyihalash - ta'limning sifat va samaradorligini oshirishning muhim shartlardan biri	43
Sh.	Hamid Olimjonning "O'rik gullaganda" she'rini va "bo'lsam" radifi g'azalini klaster usulida o'rganish yo'llari	44
Nusratova H. Ch	Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun "Mental arifmetika"ning ahamiyati	46
Jamilova B.S.,	Jamol Kamol g'azallarida o'zbek mumtoz she'riyatiga xos an'anaviy metaforik obrazlar tizimi	47
Murtazoyeva	Boshlang'ich ta'limda dars samaradorligini oshirish muammolari	49
Naimova Z.	Maktabgacha ta'lim muassasasi va boshlang'ich ta'lim orasidagi uzviylik	51
Mahmudov M. H.	Ta'lim klasteri - pedagogik hamkorlik texnologiyasi sifatida	52
Ne'matova F. B.	Boshlang'ich ta'lim sifat va samaradorligini oshirishda kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish pedagogikasining roli	56
Quvvatova D.	Intellectual enhancement of protagonists in uzbek and english novels	57
Sidiqova D. Sh.	Принципы набора текстов по искусству для занятий со студентами и преподавателями начального образования по русскому языку	60
Xayrullayeva N. N.	Учебники haloliik va tejamkorlik ruhida tarbiyalashda sharq mutafakkirlari qoldirgan ma'naviy merosdan foydalanish	61
Akratova S.R.		
Djurayeva S. N.		
Davronova D.		
Rajabova G. M.		
Mutalova D. A.		
Umurov Z.L.		
Kakharova M.Yu..		
Дустова Д. С.		
lcva S. I. E		

Ey, chaman ichra nazokatli
Gulim, majnuntol,
O'rama soching zilol –
Suvga solibsən tol-tol...

Baytda yor majnuntolga tashbehlanganiki, buni shoir ijodidagi yangilanish sifatida baholash mumkin. Xulosa sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, Jamol Kamol mumtoz g'azaliyotda qo'llangan an'anaviy metaforik obrazlardan ham unumli foydalanagan. Bu esa Jamol Kamol g'azaliyotining o'zbek mumtoz adabiyoti an'analari bilan mushtarak ekanidan dalolatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Jamol Kamol. Asr bilan vidolashuv. Saylanma. Olti jildlik. 1 jild. –Toshkyent: G'.G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa uyi, 2018. –B 262.
2. Jamol Kamol. Asr bilan vidolashuv Saylanma. Olti jildlik. 1 jild. –Toshkyent: G'.G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa uyi, 2018. –B 336.
3. Akramova S.R. Jamol Kamol shye'riyatida o'zbyek-tojik so'zlarning lyeksik-syemantik xususiyatlari ("O'zbek tili" qasidasi tahlili asosida). Mug'allim hem uzliksiz bilimlendirio'. Nukus. OAK ro'yxatidagi ilmiy-metodik jurnal. 2020 yil, 1-son.
4. Akramova S.R. Jamol Kamol shye'rilarida o'zbyek-tojikcha so'zlarning syemantik tabiati. ACADEMICIA. ISSN (ONLINE) 2249-71355 MAY, 2020/Impact Faktor: SJIF 2020=7.13.
5. Akramova S.R. Harmony of the content of Uzbek-Tajik translations of Jamal Kamal's Poems. MIDDLE EUROPEAN SCIENTIFIK BULLETIN.

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI

DOI: 10.53885/edinres.2021.52.18.027

Djurayeva Salomat Nabiyevna
BuxDU o'qituvchisi
Davronova D, 4-kurs talabasi.

Annotasiya: Maqolada o'qituvchilarning dars jarayonini sifatli, mahorat bilan olib borishlari, muvaffaqiyatli ishlashlari, o'quvchilarga sifatli bilim berishlari uchun, o'quv jarayoniga yangiliklardan, axborot texnologiyalardan foydalanish shart. Innovatsiyaning ta'lim-tarbiya ishida to'liq va aniq qo'llash uchun uning mohiyatini, mazmunini tushungan holda u orqali o'qituvchi va o'quvchining o'zaro munosabatlarini optimallashtirishi bayon etilgan.

Tayanch so'zlar: o'quv jarayoni, usul, bilim, o'zlashtirish, ijod, faollik, pedagogika, o'quvchi, ta'lim.

Базовые слова; процесс обучения, метод, знания, мастерство, творчество, активизм, педагогика, студент, образование

Basic words; learning process, method, knowledge, skill, creativity, activism, pedagogy, student, education

Maktabdagi o'quv jarayonining sifati ko'p omillarga bog'liq bo'lib, ular orasida o'qitishning usul va metodlari hal qiluvch ahamiyatga ega. Binobarin, ular bilimlarning ongli va chuqur o'zlashtirishda o'quvchilardan mustaqillik va ijodiy faollikning rivojlanishiga tasir ko'rsatadi. Pedagogika amaliyotida o'qitish usullari va metodlariga juda katta boylik to'plangan. Ularni tanlashda turli sharoitlar o'qitilayotgan fanning xarakteri bolalarning yosh xususiyatlari, oldingi tayyorgarlik darajasi va hokozalar hisobga olinadi. Burhoniddin Zarkujiyning fikricha, insonning bilish faoliyati bilmaslikdan bilishga qarab boradi. Aql - faol, ijodiy kuchdir, koinotni bilish qurolidir. Ammo dastlabki tajribasiz bilishning bo'lishi mumkin emas. Chunki umuminsoniy aql tushunchasi taqqoslash, kuzatish va tajriba yo'li bilan tarkib topadi. Inson hissiy idrokni boyitish bilangina o'zining bilimlarini oshira oladi. Shuning uchun ta'limda o'quvchilarning o'zidagi tajribaga tayangan metodlardan iloji boricha keng foydalanish kerak.

Metodlar va usullarni tanlash o'qituvchi darsda hal qilishi mo'ljallangan masalaga bog'liq bo'ladi. Chunonchi, yangi materialni bayon etishda bir xil metodlar qo'llansa, uni mustahkamlashda ikkinchi va mavzuni umumlashtrishda ya'nada boshqa xil metodlar qo'llanadi. Darsning turli bosqichlarida puxta o'ylash samarali usullar hamda metodlarni tanlash juda muhimdir.

O'qitish metodlarining juda ko'p turlari mavjud va ularning sonini aniqlab belgilab bo'lmaydi. Metodlar o'qitishning mantiqiy tomonlariga, komponentlari va vazifalariga asoslanib tasniflanadi. Maktabdagi o'qitish metodlarini taqqoslash va tasnif yo'q. Tasnif tartib va tizimni vujudga keltiradi. Umumiy va maxsus nazariy va amaliy ma'lum va tasodifiy o'qitish metodlarini aniqlashga yordam beradi, shu orqali ulardan amaliyotda samaraliroq foydalanishga xizmat qiladi.

chiqadi va o'qib beradi. Bu mashg'ulotda nam o'quvchining o'tgan va yangi mavzu bilimlari aniqlanadi.

Darsni chiroyli boshlashda samarali muloqot Fedbek berish bilan ham boshlash juda beradi. Men shunday boshlayman.

Salom aziz bolalarim, mening gul-u lolalarim.

Hammangiz bor, omonmisiz, bugungi darsga tayyormisiz?

O'quvchilar:

Aziz ustoz sog' omonmiz, dars boshlashga biz tayyormiz.

Juda yaxshi bolajonlar, bilishimcha, bugun hamma darsga tayyor. Adashmasam bugun hammingiz yuqori bal olishga oshiqmoqdasizlar kabi muloqotlar o'z samarasini bermoqda.

Yaxshilarning ziynati bobidan savollar:

1-guruhga: Xushmuomalalik mavzusida

2-guruhga: Kulish madaniyati mavzusida

Bunda o'quvchilar o'z bilganlari va donolar hikmatlari, mavzu-mazmuniga tayangan holda g'oyalari bilan tog'larga chiqishga harakat qiladilar.

Xulosa qilib aytganda, dars samaradorligiga erishishda ilg'or pedagogik texnologiya foydalanishni tashkil etish, o'qituvchidan o'z ustida ishlash, intilish, innovatsion texnologiyalar darslarda qo'llash, zamon talabiga munosib bo'lishga undaydi.

"Innovatsiya - yangilik" so'zining qachon paydo bo'lganligi aniq bo'lmasa-da, bu tushuncha fanlarga, tabiiy fanlardan chiqib kelganligi haqida fikrlar mavjud. Innovatsiya jamiyat paydo boshlab o'zgarib kelmoqda. Ba'zi pedagoglar innovatsiya so'zining tor ma'noda ta'limni zamonaviylashtirish, boshqalari unga kengroq tushuncha bermoqda. Ta'lim sohasidagi tushunchalarning, islohot, o'qitishni zamonaviylashtirish, takomillashtirish, optimallashtirish almashtirmoqdalar.

O'zbekiston milliy ensiklopediyasida innovatsiya so'zi quyidagicha izohlanadi: inglizcha innovationas - kiritilgan yangilik, ixtiro bo'lib, ilmiy texnika yutuqlari va asoslangan texnika, texnologiya, boshqarish va mahoratni tashkil etish kabi sohalardagi doiralarda qo'llanilishi" deb ko'rsatilgan.

"Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi o'quvchi faoliyatiga o'zgarishlar kiritish bo'lib, uni amalga oshirishda asosan interaktiv metodlardan to'liq foydalanish Pedagoglarning muvaffaqiyatli ishlashlari, o'quvchilarga ta'lim berishlari uchun ta'limni yangiliklarni tatbiq etishni bilishlari shart. Shuning uchun innovatsiya yangilik atamasi e'tiborini tortdi. Innovatsiyaning ta'lim - tarbiya ishidan to'liq va aniq qo'llash uchun mohiyatini tushunib yetish lozim. Innovatsiya orqali o'qitish jarayoni o'qituvchi va munosabatlarini optimallashtiradi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Ishmuhamedov R. Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirish. T., Nizomiy nomidagi TDPU, 2009.
2. Lafasov M. Jahon tarixi. (1918-2008). -T.: Turon-iqbol, 2011.
3. Ochilov M. «Yangi pedagogik texnologiyalar» /Qo'llanma. -Qarshi: Nasaf, 2000.
4. Fuzailova G.S, Rahmatullayeva O.R Tarix fanini kasbiy sohalarga yo'naltirib o'qitish Uslubiy qo'llanma. - T., TDPU, 2012. - 140 b.
5. Fuzailova G.S, Rahmatullayeva O.R Tarix fanidan o'quv qo'llanma. -T.:TDPU, 2012.
6. Usmonov Q., Sodiqov M. O'zbekiston tarixi (1917-1991 yillar). Akademik litsey va kasb-hunar kolejlari uchun darslik. -T.: Sharq, 2002, 2003, 2011.
7. Usmonov Q. O'zbekiston tarixi. Milliy istiqlol davri. Akademik litsey va kasb-hunar kolejlari uchun darslik. -T.: O'qituvchi, 2003.
8. Xodiyev B. Yu., Golish L.V., Rixsimboyev O.K. Keys-studi - iqtisodiy oliy o'quv yurti zamonaviy ta'lim texnologiyasi: Ilmiy-uslubiy qo'llanma /"Zamonaviy ta'lim texnologiyalari" TDIU, 2009.